

Recensie: Zorgvernieuwing

Over anders besturen en organiseren

Voor auteur Annemarie van Dalen is dit boek het slot van een zes jarig promotieonderzoek. Twee diepgaande antropologische casusbeschrijvingen vormen de basis van een 379 pagina's tellend boek. Naast Buurtzorg Nederland staat de gehandicapten-organisatie Esdége-Reigersdaal centraal. De sociaal-constructivistische benadering brengt een bijzonder perspectief op 'innovatie'. In hoeverre is er echter sprake van innovatie in het Nederlandse zorgsysteem?

Het onderzoek is uitgevoerd tegen de achtergrond dat er in Nederland een uitzonderlijk goede gezondheidszorg is, maar dat de ontwikkelingen duidelijk maken dat er een onbalans is gekomen. De waarden en normen van zorgverleners, cliënten, bestuurders en samenleving stemmen niet meer overeen met wat er in de omgeving gebeurt. Binnen deze context wordt gezocht naar verbetering en vernieuwing.

Naast de klassieke opbouw van een onderzoek; aanleiding, vraagstelling, methode, reflectie en resultaten is de kern van het boek twee diepgaande casusbeschrijvingen van Buurtzorg Nederland en Esdége-Reigersdaal. Elke casus geeft inzicht in de handelingen, het gedrag, de principes en de opvattingen van beide organisaties die de reputatie hebben van 'vernieuwer'. De organiseerpatronen, zoals ze door van Dalen worden genoemd, van beide organisaties komen uitvoerig naar voren. De organisaties worden gezien vanuit de 'Gestalt' theorie; het geheel is meer dan som der delen. Kleine verhalen en specifieke situaties hebben betekenis voor het grote geheel.

Als Buurtzorg en Esdége-Reigersdaal vervolgens met elkaar worden vergeleken leiden de overeenkomsten en verschillen tot vijf samenhangende organiseerpatronen.

Het eerste patroon laat zien hoe de zorginhoud het organiseren stuurt. Opvattingen over de zorg leiden tot een manier van werkverdeling en zeggenschap. Bij beide zorgorganisaties krijgen zorgverleners maximaal de mogelijkheid om met variëteit om te gaan en beslissingen te nemen die dicht bij cliënten liggen.

Het tweede patroon maakt dat plannen aansluiten bij en voortkomen uit de praktijk van cliënten en zorgverleners zodanig dat praktische lokale kennis en wijsheden ontwikkelt en benut worden.

Het derde patroon maakt zichtbaar dat vertrouwen in de toewijding, betrokkenheid en vakkundigheid van zorgverleners één van de fundamenteën onder het organiseren is.

Het vierde patroon laat zien dat de bestuurders externe eisen niet als vaststaand en bepalend beschouwen, maar als processen die kunnen worden beïnvloed. Door goed om te gaan met institutionele druk krijgen externe eisen alsnog legitimiteit.

Het laatste patroon is dat er een duidelijke en krachtige identiteit is met heldere opvattingen over goede zorg en goed organiseren. Dit brengt mentale frames voort en kleurt de manier waarop leden van de organisaties verschijnselen waarnemen. Ze weten daar betekenis aan te geven en initiatief te nemen om uit te proberen wat werkt.

Het onderzoek biedt informatie voor bestuurders en professionals die ervaren dat het zoeken naar vernieuwing knelt. De auteur baseert zich op wetenschappers als Geertz, Guba & Lincoln en Weick. Met de kennisparadigma van Burrell & Morgan plaatst de auteur de kennis die uit het onderzoek voortkomt in relatie tot de organiseerpatronen en principes in het radicaal humanistisch perspectief, een subjectieve radicale vernieuwing. De vraag die, als lezer, continue boven het boek hangt is: zou de auteur tot dezelfde bevindingen zijn gekomen als wetenschappers als Drucker, Schumpeter, Foster, Chesbrough en Utterback de basis van het onderzoek hadden gevormd? Beide casusbeschrijvingen worden dan gerekend tot de incrementele innovatie en niet tot de radicale innovatie. Met andere woorden het draait bij Van Dalen om organisatieverbeteringen op procesniveau en niet om een revolutionaire en daadwerkelijke grote vernieuwing. Annemarie van Dalen laat vanuit haar onderzoek wel een nieuw perspectief zien, maar om de onbalans in het zorgsysteem op te heffen ligt een paradigmashift meer voor de hand. Een echte vernieuwing en een aanpassing van de geldende normen en waarden is dan de echte innovatie. Een heuse innovatie is een van andere orde.

Titel:	Zorgvernieuwing – Over anders besturen en organiseren
Auteur:	Annemarie van Dalen
Uitgave:	1 ^e druk, 2012, Paperback, 379 pagina's
Uitgever:	Boom Lemma
ISBN:	978-90-5931-916-5
Prijs:	€ 39,50

